

so jih strašno sovražili; potem še le začnejo pogajati se zastran mirovnih uvetov. Ne more se tajiti, da je ta navada važnega pomena.

Popotnik Lichtenstein pripoveduje, da bušmani tobak, ako se jim ga kaj dá, takoj zmaše v otlo cevkasto kost in potem sè slastjo pokadé. Dalje pripoveduje, da je knjeginja iz južne Afrike prosila ga duhana, katerega je sebi in svojemu dojenčku v prav obilo v nos mašila. Gmelin, slavni natoroznanec, je našel, da ženske pri Tunguzih imajo vsaka svojo pipo, tobakovo vrečico in prižigalno pripravo. Ruski kapitan Otton pl. Kotzebue videl je na otoku Lucon, od Manilskega proti jugu, može, žene in majhno deco, ki še ni shodila, mojstersko kaditi; na Sandviških avstraljskih in azijskih otokih žene in otroci ravno tako radi kadé.

Znano je, da je tobak postal neogibno potreben vojakom in mornarjem. So pa tudi ljudje, katerim se skaže naj večja prijaznost, ako se jim podari mokri tobak iz fajfe na pol izkajene, ali celo žlindro iz nje, kar potem z veliko slastjo vtaknejo si — v usta.

O koristi tobakovi gledé na zdravilstvene njegove vrednosti, o škodljivosti puhanja in duhanja, bilo je neizmerno veliko pisanja in prepira. Dognano pa je, da je kadenje škodljivo očem. Naj bolj bi se pa moralo odsvetovati kadenje sploh mladim ljudem, slabotnim, zlasti pa bolnim na vratu, persih in pljučah. Tacih ljudij je po tobaku že mnogo zamerlo.

Je-li rabiti tobak za zdravilo, naj se prepušča zdravnikovi razsodbi. — Naj si pa bode ta rastlina še tako upljivna na blagostanje ljudstva, vendar je in ostane strupena rastlina in izleček, ki ga znajo kemikarji pripraviti iz te rastline, tako imenovani „nicotin“, pokazal se je kot naj hujši strup, s katerim so se ljudje otrovili.

Koliko se tobaka na svetu v dim spusti, si lahko mislimo, ker že vsaka žaba tobak puha. Leta 1847 je bilo po uradnih poročilih zjedinenih državah severne Amerike pridelanega tobaka 220,164.000 *z*, ki je bil po večem peljan v Evropo. Ako se prišteje, kar pridelala tobaka Rusija, Belgija, Hollandija, Alzacija, Bavarsko, Prusija, Ogersko in Turčija, pa druge dežele, ali kar ga porabé, potem je jasno, kake ogromne množice tobaka se speča v kupčiji.

Nekateri tudi tobak rabijo kot zdravilo pri živini. Ako jo golazen nadleguje, namažejo jo s tobakovim lugom; a to ni varno, ker goved pocepa potem, kar se je n. pr. zgodilo v Wachstädtu v okraju Mühlhausen. Tu je prišel gospodar ob 3 vole, ker jih je opral s tabakovim lugom, da bi pregnal merčes.

## Šolski ukazi.

Iz seje c. k. dež. šl. svéta v Ljubljani dné 27. maja 1881. C. k. okrajni šol. svét je ukrenil, da se dvoje šolskih občin združi, ko se je to zaverglo,

meri sedaj rekurs na to, da bi se nekaj sel drugam všolalo; c. k. okrajnemu šl. svētu se pa ukaže, da naj v tej stvari obravnava.

Šolska občina prosi, naj se ji **prizanese** vplačevanje doklada za deželni šolski zaklad, marveč naj se ta doklad splačuje za to občino iz šolske ustanove, ki jo ima občina, a **poverne** naj se ji vplačani znesek od 1876; temu se ima primerno ugoditi.

C. k. okrajni šolski svèt predlaga pritožbo zoper razsodbo, ki se tiče nagrade za verouk na dveh ljudskih šolah za l. 1879/80.

Poročilo c. k. okrajnega šolskega svéta, ki se tiče umeščenja učiteljevega, napotuje se mu s primernimi ukazi nazaj.

Po poročilu dveh okrajnih šl. svétov stavljata se stalno nadučitelj in učiteljica.

Ker se ima opustiti pripravljavni tečaj pri c. k. m. učiteljski, poroča se o tem na višje mesto.

Razrešujejo se prošnje za izposojilno splačevanje, za nagrado in denarno pripomoč.

**V šolski odsek** mestnega odbora so bili voljeni 3. junija ti-le srenjski svetovalci g. g.: Pirker (pervomestnik), dr. Supan (namestnik), dr. Bleiweis, dr. Derč, grof Chorinsky, Dežman, dr. Schaffer, dr. Keesbacher.

## D o p i s i.

**Iz Železnikov, 1. rožnika.** (Šolske zadeve.) Menim, da med enorazrednicami naše dežele se sme šteti naša šola med taiste, ki imajo po največ učencev in učenk (poprek leto k letu n. pr. okol 150 v vsakdanski šoli, kar je za eno učno moč gotovo prav čez glavo dovolj). (So tudi drugod jednorazrednice, ki imajo poprek še več učencev, a govori se, da postanejo dvorazrednice n. pr. v Vodicah i. dr.) Z čimur se vsaka šola tudi ne more pohvaliti, je, hvala Bogu, pri nas, da je šolsko obiskovanje (z malimi izjemami) redno. (Nekaj menda tudi to pomore, da so všolani kraji skupaj, in so stanovalci večinoma rokodelci. Poglavitna stvar pri tem pa je, kako se šola vpelje in kakeršen je prvi učitelj na novo osnovani šoli.) Stvari zelo zelo potrebne, smo vendar do letos pri nas še pogrešali, pouka namreč tako zvanih ročnih del za deklice. Letos se nam je posrečilo, najti kar v osebi domače, pa jako zmožne šivelje prav izverstno učenico za ta uk. Ne verjel bi skoraj človek, ki pregleduje zgotovljena dela naših učenk, da so se one, zmed katerih so o pričetku tega poduka (15. novembra 1880) komaj ene znale za silo nekoliko plesti, naučile zgotovljati tako lepih, in ene tudi že zelo umetnih reči. (Tukaj se pa rado zgodi, da se bolj gleda na umetnost in lepoto, kakor na korist. Ne mislim tukaj na kako posebno šolo, a od tistih časov ko so bile še javne skušnje, spominjam se, da smo včasih kritikovali to; tedaj poprej *utile* potem pa *dulce*. Pa vendar to še ni taka naopaka; ženske male in velike rade pokažejo kaj znajo, da le potem potrebnega ne zamudé, ne more se jim to v zlo šteti. Vr.) Ker je revščina našega ljudstva vsled neizrečeno slabih zelezinskih kupčij zelo velika, se je moglo, da je bil mogoč pričetek omenjenemu pouku, terkati na serca usmiljenih dobrotnikov, da so nam darovali potrebnih iglic in pavole, kar se je potem zastenj razdelilo med deklice. Z marljivostjo vse hvale vredno se je pričel pouk, letos po 3 ure na teden. Pervo, kar se je mogla vsaka deklica učiti, je bilo pletenje nogovic. Ker so ene že nekoliko plesti znale, je bilo drugim to v